

Lausunto

10.4.2026

VN/409/2026

VN/409/2026-OKM-31

Eduskunnan lakivaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto lakivaliokunnalle asiasta HE 25/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijalausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto koskien hallituksen esitystä Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole täydennettävää aiemmin antamaansa kirjalliseen lausuntoon, mutta toteaa sen pohjalta seuraavaa:

Rikosseuraamusalan tutkintoon esitetyt osaamisperusteisuutta vahvistavat uudistukset parantavat edellytyksiä tutkinnon vaativuustason arvioimiseen. Tämä mahdollistaa aiempaa paremmin tutkinnon vertailun muihin, esimerkiksi kansalliseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehukseen sijoitettuihin tutkintoihin. Viitekehuksesta vastaavana tahona opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa esityksen tältä osin onnistuneen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on todennut hallituksen esitysluonnosta koskevassa lausunnossaan, seuraavaa: Laki tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (93/2017) ja sitä tarkentava valtioneuvoston asetus (120/2017) antavat puitteet sille, miten tutkintoja ja koulutuksia sijoitetaan viitekehysten kahdeksalle eri vaativuustasolle. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa siitä, että Suomessa kansallinen viitekehys perustuu eurooppalaisesta tutkintojen viitekehyksestä (EQF) annettuun suositukseen ja sijoittelu toteutuu valtioneuvoston asetuksen tasokuvausten mukaisesti. Tällä hetkellä rikosseuraamusalan tutkinto sijoittuu viitekehysten tasolle 4, jolle sijoittuvat myös muun muassa opetushallinnon alaisessa koulutusjärjestelmässä ammatillisen koulutuksen ammatilliset perustutkinnot ja ammattitutkinnot. Esityksessä lähtökohtana on se, että rikosseuraamusalan koulutuksen vaativuus pysyisi myös jatkossa nykyisellä tasolla. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että esitys vahvistaa rikosseuraamusalan koulutuksen säädös- ja osaamisperustaisuutta, mikä osaltaan lisää koulutuksen vertailtavuutta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.okm@gov.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa, että rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan tämänhetkisiä koulutuksen kehittämissuuntauksia. Yhtenä koulutusta koskevan nykysääntelyn tavoitteista on varmistaa opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu ja oikeusturva. Rikosseuraamusalan koulutuksessa opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi olisi mahdollista säätää esitettyä tarkemmin perusteista, joilla opiskelija voi keskeyttää opiskelunsa (19 §, 1 mom.). Perusteen opiskeluoikeuden menettämiselle voisi "ilmeisten syiden" sijaan säätää esimerkiksi "esteeksi, joka voidaan katsoa perustellusti pysyväksi" (20 §, 2 kohta). Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää tarkentamaan opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä (9 §, 1) kohta siten, että siinä mainittujen ammatillisten tutkintojen yhteyteen lisätään säädösviittaus lakiin ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) ja vastaavasti lukion oppimäärän yhteydessä lukiolakiin (714/2018).

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että hallituksen esityksen mukaan RSKK keskittyisi rikosseuraamusalan tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen järjestämiseen ja luopuisi ammatikorkeakoulutasoisen, sosionomitutkintoon tähtäävän koulutuksen järjestämisestä. Esityksen mukaan järjestelystä luopuminen olisi koulutuskeskuksen koulutusresurssien riittävyyden turvaamiseksi välttämätöntä. Yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa ei enää sidottaisi tiettyyn oppilaitokseen, vaan koulutuskeskus voisi sopimuksen perusteella tuottaa ammattikorkeakouluille rikosseuraamusalan opetus- ja koulutuspalveluita. Kyse ei siten olisi säädetyistä tietyn ammattikorkeakoulun kanssa tehtävästä ja tiettyyn tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämisvastuusta vaan sopimusperusteisesta rikosseuraamusalan koulutus- ja opetuspalvelujen myymisestä. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että RSKK:n ammattikorkeakoulu yhteistyö on nykyisellään yhtä ammattikorkeakoulua laajempaa, joten on perusteltua luopua sen säätämisestä vain yhden ammattikorkeakoulun kanssa. Rikosseuraamusalan osaamisen hankkimiseen ostopalveluna liittyy kuitenkin riski osaamisen hajauttamisesta irrallisiin opintokokonaisuuksiin, jotka eivät vastaa alan pitkäjänteisiin kehittämistarpeisiin eivätkä turvaa tutkimusperustaista ja pedagogisesti johdonmukaista koulutusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että RSKK:n ammattikorkeakoulu yhteistyössä toteutettu rikosseuraamusalan sosionomi (AMK) -koulutus on varmistanut, että koulutuksen rakenteet ja sisällöt vastaavat työelämässä edellytettävää osaamista ja jatko-opintokelpoisuutta. Ammattikorkeakouluista erityisesti Laurea on tehnyt pitkäaikaisesti tiivistä yhteistyötä RSKK:n kanssa. Myös Savonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa rikosseuraamusalan sosionomikoulutusta ja toimii yhteistyössä RSKK:n kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan rikosseuraamusalan sosionomiopiskelijoiden osalta on tärkeää, että opettajilla on riittävä osaaminen ja alan ammatillinen kokemus, mikä tukee opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittymistä koko koulutuksen ajan. Esimerkiksi Laurea on panostanut oman opetushenkilöstönsä rikosseuraamusalan osaamiseen ja sen kehittämiseen. Alan tutkimus on Laureassa vahvaa. Laureassa on toteutettu laaja valikoima koulutuksia, joita hyödynnetään muun muassa rikosseuraamusalan henkilöstön osaamisen vahvistamisessa ja sosiaali- ja terveysalan toimijoiden ja opiskelijoiden kouluttamisessa. Koulutuksilla vahvistetaan rikosseuraamusalan osaamisperustaa valtakunnallisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että RSKK:n tehtäväksi on esityksessä määritelty vartijakoulutuksen ja henkilöstön täydennyskoulutuksen järjestäminen. Täydennyskoulutuksen tulisi kattaa sekä osaamisen tason nostaminen että osaamisen laajentaminen. Esityksessä jää kuitenkin epäselväksi, millä tavoin RSKK:n järjestämä koulutus kytkeytyy suomalaiseen korkeakoulukenttään ja sen rakenteisiin. Erityisesti TKI-toiminnan (tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot) näkökulma puuttuu lähes kokonaan. Ilman selkeää yhteyttä korkeakoulu yhteistyöhön on vaarana, että RSKK:n koulutus jää erilliseksi kokonaisuudeksi, joka toimii irrallaan muusta yhteiskunnasta, korkeakoulusektorista ja tutkimusperustaisesta osaamisen kehittämisestä. Tällöin koulutukseen ja toimintaan ei integroidu alan viimeisintä tutkimustietoa, eikä se myöskään hyödynnä korkeakoulujen tuottamia kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tuloksia. Koulutuksen ja TKI-toiminnan kiinteä yhteys varmistavat koulutuksen perustumisen ajantasaiseen tutkimustietoon ja alan muuttuviin osaamistarpeisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa esityksen tavoitteen kohdentaa Rikosseuraamuslaitoksen rajalliset koulutusresurssit täysimääräisesti ammatilliseen tutkintokoulutukseen ja henkilöstön täydennyskoulutukseen, jotta koulutettujen vartijoiden määrää voidaan lisätä ja epäpätevän henkilöstön määrää vähentää. Tätä edistettäisiin myös työssä oppimisen väylällä vartijan tutkintoon. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan näiden toimien seurauksena saattaa kuitenkin olla myös alan vetovoiman heikkeneminen, jos alalle ei muodostu selkeää ja uskottavaa koulutusta ja urapolkua.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa vielä, että rikoksettomuuden edistäminen ja tukeminen sekä kuntoutumisen näkökulma jäävät esityksessä vähäisiksi. Korkeakoulutasoisella rikosseuraamusalan koulutuksella on näissä kysymyksissä merkittävä rooli. Ammattikorkeakouluista valmistuneiden rikosseuraamusalan sosionomien osaaminen antaa valmiudet työskennellä

laajasti rikosten ehkäisyn ja rikoksettomuuteen tähtäävän toiminnan edistämistyössä. Tutkimuksen sisällössä sosiaalisen kuntoutuksen osaamisella on merkittävä rooli. Myös tietoperustan kehittäminen on tärkeää. RSKK:lla on vähän tutkimustoimintaa. Ammattikorkeakoulut tuottavat tutkimusta, joka tukee rikosseuraamusalan tietoperustan kehittämistä. TKI-yhteistyötä alaan profiloituneiden korkeakoulujen kanssa tulisi vahvistaa.

Maarit Palonen, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jakelu	Eduskunnan lakivaliokunta
Tiedoksi	OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Emma Hannonen